

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7/2539

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1367, ป.พ.พ. มาตรา 1369, ป.วิ.พ. มาตรา 84,
พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122, ป.พ.พ. มาตรา 1305, ป.พ.พ. มาตรา 1373

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทและขอให้ศาลสั่งแสดงว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินโจทก์มีสิทธิครอบครองไม่ใช่ที่ดินสาธารณะประโยชน์จำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของโจทก์เพราะเป็นที่ดินสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์และโดยที่จำเลยเป็นเจ้าของงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดินแม้โจทก์ได้ครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก็ไม่ได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานโจทก์ ฟ้อง และ แก่ไข คำฟ้อง ว่า โจทก์ เป็น ผู้ครอบครอง ที่ดินตั้ง อยู่ ที่ บ้าน หนองสะโน หมู่ ที่ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ ประมาณ 15 ไร่ มี อาณาเขตติดต่อ ตามแผนที่ สังเขป ท้ายฟ้อง ที่ดิน แปลง ดังกล่าว โจทก์ รับมรดกมาจาก บิดา มารดา และ ครอบครอง สืบ สิทธิ ติดต่อกัน มา เป็น เวลา ประมาณ 60 ปี แล้ว โดย โจทก์ ได้ เข้า ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าวตั้งแต่ ปี 2508 ต่อมา ทางราชการ ได้ ออก ใบ ภ.บ.ท. 5 สำหรับ ที่ดินที่ จะ ต้อง เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ โจทก์ ไว้ เป็น หลักฐาน และโจทก์ ได้เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ ทางราชการ ตลอดมา ต่อมา อำเภอวารินชำราบ ได้ มี ประกาศ ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 ให้ ประชาชน ที่ มี ความ ประสงค์ จะ ขอ จ้างจอง ที่ดิน เพื่อ ประกอบการ ทำนา หา เลี้ยงชีพใน ที่ดิน บ้าน หนองสะโน ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ ทาง สำนักงาน ที่ดิน อำเภอวารินชำราบ โจทก์ ได้ ไป ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หลังจาก ที่ เจ้าหน้าที่รังวัด สำนักงาน ที่ดิน ได้ ทำการ รังวัด ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จ้างจองไว้ แล้ว ได้ มี ชาวบ้าน ไป ร้องเรียน ต่อ นายอำเภอวารินชำราบ เกี่ยวกับ

คำพิพากษา

เรื่อง ที่ดิน ที่ โจทก์ ขอ จ้างจอง ไว้ ต่อมา วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534อำเภอวารินชำราบ ได้ นำ เสา ไม้ มา ปัก ลง ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จ้างจอง ไว้ และมี บ้าย เขียน ไว้ ว่า "ที่สาธารณประโยชน์ ห้าม บุกรุก " การกระทำดังกล่าว ของ ทางราชการ อำเภอวารินชำราบ ทำให้ โจทก์ ได้รับ ความเสียหาย ไม่สามารถ จะ ได้รับ ใบจอง จึง ขอให้ ศาล พิพากษา ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็นที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์ให้ จำเลยรื้อถอน บ้าย ที่ ได้ นำ มา ปัก ลง ไว้ ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองและ ให้ จำเลย ออก ใบจอง ที่ดิน ดังกล่าว ตาม ฟ้อง ให้ แก่ โจทก์จำเลย ให้การ ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ที่ดิน สาธารณะที่ ประชาชน หมู่ ที่ 6 และ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน โดยใช้ เป็น ที่ เฒ่า และ ผิง ศพ และทางราชการ ได้ ขึ้น ทะเบียน เป็น ที่สาธารณะ ไว้ เป็น หลักฐาน ตั้งแต่ปี 2469 ดังนั้น แม้ โจทก์ จะ บุกรุก เข้า ไป ยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์นาน เท่าใด โจทก์ ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าว ได้ ในขณะ เกิดเหตุ จำเลย รับ ราชการ ใน ตำแหน่ง นายอำเภอวารินชำราบ ซึ่งเป็น เจ้าพนักงาน ตาม กฎหมาย มีอำนาจ หน้าที่ ที่ จะ ต้อง คอย ตรวจตรารักษา ที่ดิน อันเป็น สาธารณประโยชน์ ของ แผ่นดิน ไม่ให้ ผู้ใด เบียดบังเอาไป เป็น ประโยชน์ ส่วนตัว เมื่อ ปรากฏว่า

โจทก์ได้นำเจ้าหน้าที่รังวัดที่ดินไปรังวัดเพื่อขอจับจองในที่ดินดังกล่าว ซึ่งเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และมีชาวบ้านในพื้นที่มาร้องคัดค้านไว้จำเลยในฐานะ
เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจึงได้นำป้ายไปปักแสดงให้ทราบ ว่าที่ดินตามฟ้องนั้น
เป็นที่สาธารณะห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกอันเป็นการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่และ
ระเบียบแบบแผนของทางราชการโดยสุจริตและไม่มีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่
โจทก์แต่อย่างใด ดังนั้นการที่โจทก์ไม่ได้รับใบจับจองที่ดินตามฟ้องจึงไม่ได้เกิดจาก
การกระทำละเมิดของจำเลยและการกระทำของจำเลยก็ได้เป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์จึง
ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยขอให้ศาลพิพากษายกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์
และยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า
เป็นอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายและจำเลยอุทธรณ์มิได้คัดค้านคำร้องดังกล่าวจึงมี
คำสั่งอนุญาตให้โจทก์ยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 223 ทวิศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "โจทก์อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายว่าคดีนี้
ภาระการพิสูจน์ตกแก่จำเลยเนื่องจากโจทก์ฟ้องว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาท
จำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นป่าช้าสาธารณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยที่
ที่ดินพิพาทไม่มีเอกสารสิทธิซึ่งโจทก์ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทดังนั้นโจทก์จึง
ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายเป็นคุณแก่โจทก์ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367, 1369 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 84(2) เมื่อจำเลยสู้ไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
โจทก์จึงมีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทพิเคราะห์แล้วคดีนี้โจทก์กล่าวอ้างว่าโจทก์ครอบครอง
ที่ดินพิพาทโจทก์จึงมีสิทธิครอบครองขอให้ศาลสั่งแสดงว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินที่โจทก์
มีสิทธิครอบครองไม่ใช่ที่ดินสาธารณะประโยชน์จำเลยให้การต่อสู้ว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ดินของ
โจทก์ที่โจทก์จะมีสิทธิครอบครองเพราะที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินสาธารณะที่
ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแม้โจทก์จะเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์นานเท่าใด
ก็ไม่อาจอ้างสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าวได้ศาลฎีกาเห็นว่าตามฟ้องของโจทก์ที่อ้างว่า
โจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทและขอให้ศาลสั่งแสดงว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินที่โจทก์
มีสิทธิครอบครองไม่ใช่ที่ดินสาธารณะประโยชน์คำฟ้องของโจทก์ดังกล่าวจึงเท่ากับอ้างว่า
โจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทหรืออีกนัยหนึ่งที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์เมื่อ
จำเลยให้การต่อสู้ว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่เป็นที่ดินของโจทก์ที่โจทก์จะมีสิทธิครอบครองเพราะ
เป็นที่ดินสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันและที่ดินพิพาทเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญ
แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินดังนั้นโจทก์จึงมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องนำสืบให้ได้ความว่า
ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์และโดยที่จำเลยเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแล
สาธารณสมบัติของแผ่นดินแม้จะปรากฏว่าโจทก์ได้ครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก็ไม่ได้
ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเพราะโจทก์จะยกเอาการครอบครองขึ้นยันต่อรัฐได้ต่อเมื่อ
โจทก์ได้สิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทมาโดยชอบตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดและ
กฎหมายบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิครอบครองนั้นไว้ด้วยที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์มี
ภาระการพิสูจน์ว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ไม่ใช่ที่ดินสาธารณะจึงชอบแล้วอุทธรณ์ของ
โจทก์ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน" อุทธรณ์ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ 7/2539 นายบุญเพชรโจทก์นาย นพพร จันทรง ในฐานะ นายอำเภอ วารินชำราบจำเลย

ป.พ.พ. ม. 1367, ม. 1369 ป.วิ.พ. ม. 84 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทและขอให้ศาลสั่งแสดงว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินโจทก์มีสิทธิครอบครองไม่ใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของโจทก์เพราะเป็นที่ดินสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์และโดยที่จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดินแม้โจทก์ได้ครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก็ไม่ได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานโจทก์ ฟ้อง และ แก่ไข คำฟ้อง ว่า โจทก์ เป็น ผู้ครอบครอง ที่ดินตั้งอยู่ ที่ บ้าน หนองสะโน หมู่ ที่ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ ประมาณ 15 ไร่ มี อาณาเขตติดต่อ ตาม แผนที่ ส่งเขป ท้ายฟ้อง ที่ดิน แปลง ดังกล่าว โจทก์ รับมรดกมาจาก บิดา มารดา และ ครอบครอง สืบ สิทธิ ติดต่อกัน มา เป็น เวลา ประมาณ 60 ปี แล้ว โดย โจทก์ ได้ เข้า ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าวตั้งแต่ ปี 2508 ต่อมา ทางราชการ ได้ ออก ใบ ภ.บ.ท. 5 สำหรับ ที่ดินที่ จะ ต้อง เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ โจทก์ ไว้ เป็น หลักฐาน และโจทก์ ได้เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ ทางราชการ ตลอดมา ต่อมา อำเภวารินชำราบ ได้ มี ประกาศ ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 ให้ ประชาชน ที่ มี ความ ประสงค์ จะ ขอ จ้างจอง ที่ดิน เพื่อ ประกอบการ ทำนา หา เลี้ยงชีพใน ที่ดิน บ้าน หนองสะโน ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ ทาง สำนักงาน ที่ดิน อำเภวารินชำราบ โจทก์ ได้ ไป ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หลังจาก ที่ เจ้าหน้าที่รังวัด สำนักงาน ที่ดิน ได้ ทำการ รังวัด ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จ้างจองไว้ แล้ว ได้ มี ชาวบ้าน ไป ร้องเรียน ต่อ นายอำเภวารินชำราบ เกี่ยวกับ เรื่อง ที่ดิน ที่ โจทก์ ขอ จ้างจอง ไว้ ต่อมา วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534 อำเภวารินชำราบ ได้ นำ เสา ไม้ มา ปัก ลง ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จ้างจอง ไว้ และ มี ป้าย เขียน ไว้ ว่า "ที่สาธารณประโยชน์ ห้าม บุกรุก" การกระทำดังกล่าว ของ ทางราชการ อำเภวารินชำราบ ทำให้ โจทก์ ได้รับ ความเสียหาย ไม่สามารถ จะ ได้รับ ใบจอง จึง ขอให้ ศาล พิพากษา ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็นที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์ ให้ จำเลยรื้อถอน ป้าย ที่ ได้ นำ มา ปัก ลง ไว้ ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองและ ให้ จำเลย ออก ใบจอง ที่ดิน ดังกล่าว ตาม ฟ้อง ให้ แก่ โจทก์จำเลย ให้การ ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ที่ดิน สาธารณะที่ ประชาชน หมู่ ที่ 6 และ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน โดยใช้ เป็น ที่ เฒ่า และ ผึ่ง ศพ และทางราชการ ได้ ขึ้น ทะเบียน เป็น ที่สาธารณะ ไว้ เป็น หลักฐาน ตั้งแต่ปี 2469 ดังนั้น แม้ โจทก์ จะ บุกรุก เข้า ไป ยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์นานเท่าใด โจทก์ ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าว ได้ ในขณะ เกิดเหตุ จำเลย รับ ราชการ ใน ตำแหน่ง นายอำเภวารินชำราบ ซึ่ง เป็น เจ้าพนักงาน ตาม กฎหมาย มีอำนาจ หน้าที่ ที่ จะ ต้อง คอย ตรวจตรารักษา ที่ดิน อันเป็น สาธารณประโยชน์ ของ แผ่นดิน ไม่ให้ ผู้ใด เบียดบังเอาไป เป็น ประโยชน์ ส่วนตัว เมื่อ ปรากฏว่า โจทก์ ได้ นำ เจ้าหน้าที่รังวัด ที่ดิน ไป รังวัด เพื่อ ขอ จ้างจอง ใน ที่ดิน ดังกล่าว ซึ่ง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และมี ชาวบ้าน ใน พื้นที่ มา ร้อง คัดค้าน ไว้จำเลย ใน ฐานะ เจ้าพนักงาน มีอำนาจ หน้าที่ ดังกล่าว จึง ได้ นำ ป้าย ไปปัก แสดง ให้ ทราบ ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง นั้น เป็น ที่สาธารณะ ห้าม มิให้ ผู้ใดบุกรุก อันเป็น การ ปฏิบัติ ราชการ ตาม อำนาจ หน้าที่ และ ระเบียบ แบบ แผนของ ทางราชการ โดยสุจริต และ ไม่มี เจตนา ที่ จะ ก่อ ให้ เกิด ความเสียหายแก่ โจทก์ แต่อย่างใด ดังนั้น การ ที่ โจทก์ ไม่ได้ รับ ใบ จ้างจอง ที่ดินตาม ฟ้อง จึง ไม่ได้ เกิดจาก การกระทำ ละเมิด ของ จำเลย และ การกระทำ ของจำเลย ก็ มิได้ เป็น การ โต้แย้ง สิทธิ โจทก์ จึง ไม่มี อำนาจฟ้อง จำเลยขอให้ ศาล พิพากษายก ฟ้องศาลชั้นต้น พิพากษายก

ฟ้องโจทก์ อุทธรณ์ และ ยื่น คำร้องขอ อนุญาต ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อศาลฎีกา ศาลชั้นต้น พิจารณา แล้ว เห็นว่า เป็น อุทธรณ์ เฉพาะ ปัญหาข้อกฎหมาย และ จำเลย อุทธรณ์ มิได้ คัดค้าน คำร้อง ดังกล่าว จึง มี คำสั่งอนุญาต ให้ โจทก์ ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อ ศาลฎีกา ได้ ตาม ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความ แพ่ง มาตรา 223 ทวิศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "โจทก์ อุทธรณ์ เฉพาะ ปัญหาข้อกฎหมาย ว่าคดี นี้ ภาระ การ พิสูจน์ ตก แก่ จำเลย เนื่องจาก โจทก์ ฟ้อง ว่า โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท จำเลย ให้การ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น ป่าช้าสาธารณะ เป็น สาธารณสมบัติ ของแผ่นดิน โดย ที่ ที่ดินพิพาท ไม่มีเอกสารสิทธิ ซึ่ง โจทก์ ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน ที่ดินพิพาท ดังนั้นโจทก์ จึง ได้รับ ประโยชน์ จาก ข้อสันนิษฐาน ของ กฎหมาย เป็น คุณ แก่ โจทก์ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367, 1369 ประกอบประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(2) เมื่อ จำเลย สืบไม่ได้ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น สาธารณสมบัติของ แผ่นดิน โจทก์ จึง มีสิทธิครอบครอง ใน ที่พิพาท พิเคราะห์ แล้ว คดี นี้ โจทก์ กล่าวอ้าง ว่า โจทก์ ครอบครอง ที่ดินพิพาท โจทก์ จึง มีสิทธิ ครอบครอง ขอให้ ศาล สั่ง แสดงว่า ที่ดินพิพาท เป็น ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลย ให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่ ที่ดินของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะ มีสิทธิ ครอบครอง เพราะ ที่ดินพิพาท เป็น ส่วน หนึ่งของ ที่ดิน สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน แม้ โจทก์ จะ เข้า ไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ นาน เท่าใด ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดินแปลง ดังกล่าว ได้ ศาลฎีกา เห็นว่า ตาม ฟ้อง ของ โจทก์ ที่ อ้างว่า โจทก์มีสิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท และ ขอให้ ศาล สั่ง แสดง ว่า ที่ดินพิพาทเป็น ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์คำฟ้อง ของ โจทก์ ดังกล่าว จึง เท่ากับ อ้างว่า โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองใน ที่ดินพิพาท หรือ อีก นัย หนึ่ง ที่ดินพิพาท เป็น ของ โจทก์ เมื่อ จำเลยให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่ เป็น ที่ดิน ของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะมีสิทธิ ครอบครอง เพราะ เป็น ที่ดิน สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ร่วมกัน และ ที่พิพาท เป็น ที่ดิน ไม่มี หนังสือสำคัญ แสดง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้น โจทก์ จึง มี หน้าที่ ตาม กฎหมาย ที่ จะ ต้อง นำสืบ ให้ได้ความ ว่า ที่พิพาท เป็น ของ โจทก์ และ โดย ที่ จำเลย เป็น เจ้าพนักงานของรัฐ ที่ มีอำนาจ หน้าที่ ดูแล สาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ จะ ปรากฏว่า โจทก์ ได้ ครอบครอง ที่ดินพิพาท อยู่ ก็ ไม่ได้ ประโยชน์ จาก ข้อสันนิษฐานเพราะ โจทก์ จะ ยก เอาการ ครอบครอง ขึ้น ยื่น ต่อ รัฐ ได้ ต่อเมื่อ โจทก์ได้ สิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท มา โดยชอบ ตาม วิธีการ ที่ กฎหมาย กำหนดและ กฎหมาย บัญญัติ รับรอง คุ่มครอง สิทธิ ครอบครอง นั้น ไว้ ด้วย ที่ศาลชั้นต้น วินิจฉัย ว่า โจทก์ มี ภาระ การ พิสูจน์ ว่า ที่ดินพิพาท เป็นของ โจทก์ ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณะ จึง ชอบแล้ว อุทธรณ์ ของ โจทก์ ฟังไม่ขึ้น "พิพาทชายืน(อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ-สุทธิ นิโครจน์-สมพล สัตยาอภิธาน)แหล่งที่มา สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีศาลฎีกาหมายเลขคดีศาลชั้นต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเลขคดีนี้มีข้อสังเกตด้วยกัน3ประการ 1.ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าภาระการพิสูจน์ ในคดีนี้ตกแก่โจทก์โดยให้เหตุผลว่า"แม้จะปรากฏว่าโจทก์ได้ครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก็ไม่ได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเพราะโจทก์จะยกเอาการครอบครองขึ้นยื่นต่อรัฐได้ต่อเมื่อโจทก์ได้ สิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทมาโดยชอบตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดและกฎหมายบัญญัติ รับรองคุ่มครองสิทธิครอบครองนั้นไว้ด้วย"ในความเห็นของผู้หมายเหตุเข้าใจว่าการที่จำเลยต่อสู้อุทธรณ์ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินสาธารณะที่ประชาชนใช้ร่วมกันเท่ากับเป็นการต่อสู้ว่าโจทก์ไม่อาจ ยึดถือครอบครองที่ดินพิพาทและใช้ยื่นจำเลยในฐานะเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลที่ดิน สาธารณประโยชน์ของแผ่นดินได้เลย(ดูพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

พ.ศ.2457มาตรา122)กรณีจึงไม่อาจนำบทสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1367,1369มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ส่วนที่ศาลฎีกาให้เหตุผลดังกล่าวนั้นน่าจะเป็นการยก เหตุผลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1305ขึ้นอ้างและเป็นการมองในแง่ของ การครอบครองเป็นสำคัญข้อนี้ไม่ว่าจะมองในแง่ของการยึดถือหรือการครอบครองก็สอดคล้องกัน เนื่องจากหากยึดถือไม่ได้ก็ย่อมไม่มีการครอบครองอยู่นั่นเองเมื่อจำเลยไม่อาจอ้างเอาประโยชน์ แห่งข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้แล้วการกำหนดหน้าที่นำสืบจึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา84ที่กำหนดให้ฝ่ายที่กล่าวอ้างมีหน้าที่นำสืบ คำพิพากษาศาลฎีกานี้ วินิจฉัยตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่592/2513ซึ่งวินิจฉัยไว้ว่าโจทก์ฟ้องว่าโจทก์รับมรดกที่ พินาตและครอบครองติดต่อกันมาราว60ปีต่อมาจำเลยซึ่งเป็นนายอำเภอออกคำสั่งให้โจทก์ ออกจากที่พินาตโดยอ้างว่าเป็นหนองน้ำสาธารณะโจทก์จึงมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าที่ดินเป็น กรรมสิทธิ์ของโจทก์จำเลยต่อสู้ว่าที่พินาตมิใช่ของโจทก์แต่เป็นหนองน้ำสาธารณะดังนี้เมื่อโจทก์ ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งแสดงว่าที่พินาตเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์และจำเลยให้การว่าที่พินาตมิใช่ ของโจทก์แต่เป็นที่สาธารณะและปรากฏว่าที่พินาตเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญกรรมสิทธิ์โจทก์จึงมี หน้าที่นำสืบว่าที่พินาตเป็นของโจทก์ 2.ที่ดินพินาตคดีนี้เป็นที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารทางราชการใดๆ ออกไว้หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปว่าที่ดินพินาตเป็นที่ดินซึ่งมีเอกสารสิทธิของทางราชการออกให้ไว้ ปัญหาว่าโจทก์จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1373หรือไม่หากพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1305แล้วจะเห็นได้ ว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินสามารถโอนให้แก่กันได้โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะหรือ พระราชกฤษฎีกาการที่โจทก์มีชื่ออยู่ในทะเบียนที่ดินเช่นโฉนดที่ดินเป็นเรื่องที่ทางราชการได้ออก เอกสารสิทธิให้แก่ราษฎรโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดินเสมือนหนึ่งที่มีการโอนที่ดิน ให้แก่ราษฎรแล้วดังนี้ผู้หมายเหตุจึงมีความเห็นว่ากรณีข้างต้นโจทก์ย่อมได้รับประโยชน์จาก ข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1373ว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองการะ การพิสูจน์จึงตกแก่จำเลยอย่างไรก็ตามหากจำเลยให้การต่อสู้คดีด้วยการออกโฉนดที่ดินไม่ ถูกต้องเพราะโจทก์ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่ากับเป็นการที่จำเลยปฏิเสธความถูกต้องของ การออกเอกสารสิทธิดังกล่าวมีผลเสมือนกับการต่อสู้ว่าการโอนที่ดินจากรัฐไปยังโจทก์ไม่ถูกต้อง เฉพาะกรณีหลังนี้โจทก์ย่อมไม่อาจยกประโยชน์แห่งข้อสันนิษฐานตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1373มาเป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ กรณีที่ดินมี เอกสารสิทธิเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งอ้างว่าเป็นทางสาธารณะเคยมี คำพิพากษาศาลฎีกาที่1648/2513วินิจฉัยไว้ว่าผู้มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์มีหน้าที่นำสืบ ก่อนส่วนกรณีที่ดินมีโฉนดนั้นเท่าที่ผู้หมายเหตุตรวจสอบยังไม่พบคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยไว้ โดยตรงแต่อาจเทียบเคียงได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่1202/2523ซึ่งเป็นเรื่องจำเลยต่อสู้ว่า โฉนดที่ดินของโจทก์ออกทับที่ดินจำเลยมีสิทธิครอบครองโฉนดดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย 3.จำเลยในคดีนี้เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินหากข้อพิพาทที่ เกิดขึ้นเป็นการโต้แย้งระหว่างราษฎรด้วยกันเองแล้วน่าจะต้องพิจารณาว่าที่ดินพินาตเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทใดหากเป็นประเภทที่ราษฎรอาจมีสิทธิครอบครองและใช้กันใน ระหว่างกันเองได้แล้วก็อาจนำมาตรา1367,1369มาใช้ได้แม้ว่าอีกฝ่ายจะต่อสู้ว่าที่พินาตเป็น ที่สาธารณะก็ตาม ?ทนายศักดิ์ดุษฎยาญจน์?คำพิพากษา: โจทก์ ฟ้อง และ แก่ไข คำฟ้อง ว่า โจทก์ เป็น ผู้ครอบครอง ที่ดินตั้ง อยู่ ที่ บ้าน หนองสะโน หมู่ ที่ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภวารินชำราบ

จังหวัด อุบลราชธานี จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ ประมาณ 15 ไร่ มี อาณาเขตติดต่อ ตาม แผนที่ สังกะสี
ท้ายฟ้อง ที่ดิน แปลง ดังกล่าว โจทก์ รับมรดกมาจาก บิดา มารดา และ ครอบครัว สืบ สืบทอด
กัน มา เป็น เวลา ประมาณ 60 ปี แล้ว โดย โจทก์ ได้ เข้า ครอบครัว ทำประโยชน์ ใน ที่ดิน แปลง
ดังกล่าวตั้งแต่ ปี 2508 ต่อมา ทางราชการ ได้ ออก ใบ ภ.บ.ท. 5 สำหรับ ที่ดิน ที่ จะ ต้อง เสีย
ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ โจทก์ ไว้ เป็น หลักฐาน และโจทก์ ได้เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่
ทางราชการ ตลอดมา ต่อมา อำเภอ วารินชำราบ ได้ มี ประกาศ ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 ให้
ประชาชน ที่ มีความ ประสงค์ จะ ขอ จ้างจอง ที่ดิน เพื่อ ประกอบการ ทำนา หา เลี้ยงชีพใน ที่ดิน
บ้านหนองสะโน ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ ทาง สำนักงาน ที่ดิน อำเภอ
วารินชำราบ โจทก์ ได้ ไป ยื่น เรื่องราว ขอ จ้างจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หลังจาก
ที่ เจ้าหน้าที่ที่รังวัด สำนักงาน ที่ดิน ได้ ทำการ รังวัด ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จ้างจองไว้ แล้ว ได้ มี
ชาวบ้าน ไป ร้องเรียน ต่อ นายอำเภอ วารินชำราบ เกี่ยวกับ เรื่อง ที่ดิน ที่ โจทก์ ขอ จ้างจอง ไว้
ต่อมา วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534 อำเภอ วารินชำราบ ได้ นำ เสา ไม้ มา ปัก ลง ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้
ขอ จ้างจอง ไว้ และมี ป้าย เขียน ไว้ ว่า "ที่สาธารณประโยชน์ ห้าม บุกรุก " การกระทำดังกล่าว ของ
ทางราชการ อำเภอ วารินชำราบ ทำให้ โจทก์ ได้รับ ความเสียหาย ไม่สามารถ จะ ได้รับ ใบจอง จึง
ขอให้ ศาล พิจารณา ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็นที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน
สาธารณประโยชน์ ให้ จำเลย รื้อถอน ป้าย ที่ ได้ นำ มา ปัก ลง ไว้ ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ
ครอบครองและ ให้ จำเลย ออก ใบจอง ที่ดิน ดังกล่าว ตาม ฟ้อง ให้ แก่ โจทก์จำเลย ให้การ ว่า
ที่ดิน ตาม ฟ้อง เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ที่ดิน สาธารณะที่ ประชาชน หมู่ ที่ 6 และ 7 ตำบล ท่าช้าง
อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน โดยใช้ เป็น ที่ เฒ่า และ ผิง ศพ
และทางราชการ ได้ ขึ้น ทะเบียน เป็น ที่สาธารณะ ไว้ เป็น หลักฐาน ตั้งแต่ปี 2469 ดังนั้น แม้ โจทก์
จะ บุกรุก เข้า ไป ยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์นาน เท่าใด โจทก์ ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดิน
แปลง ดังกล่าว ได้ ในขณะ เกิดเหตุ จำเลย รับ ราชการ ใน ตำแหน่ง นายอำเภอ วารินชำราบ ซึ่ง
เป็น เจ้าพนักงาน ตาม กฎหมาย มีอำนาจ หน้าที่ ที่ จะ ต้อง คอย ตรวจตรารักษา ที่ดิน อันเป็น
สาธารณประโยชน์ ของ แผ่นดิน ไม่ให้ ผู้ใด เบียดบังเอาไป เป็น ประโยชน์ ส่วนตัว เมื่อ ปรากฏว่า
โจทก์ ได้ นำ เจ้าหน้าที่ที่รังวัด ที่ดิน ไป รังวัด เพื่อ ขอ จ้างจอง ใน ที่ดิน ดังกล่าว ซึ่งเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และมี ชาวบ้าน ใน พื้นที่ มา ร้อง คัดค้าน ไว้จำเลย ใน ฐานะ
เจ้าพนักงาน มีอำนาจ หน้าที่ ดังกล่าว จึง ได้ นำ ป้าย ไปปัก แสดง ให้ ทราบ ว่า ที่ดิน ตาม ฟ้อง นั้น
เป็น ที่สาธารณะ ห้าม มิให้ ผู้ใดบุกรุก อันเป็น การ ปฏิบัติ ราชการ ตาม อำนาจ หน้าที่ และ
ระเบียบ แบบ แผนของ ทางราชการ โดยสุจริต และ ไม่มี เจตนา ที่ จะ ก่อ ให้ เกิด ความเสียหายแก่
โจทก์ แต่อย่างใด ดังนั้น การ ที่ โจทก์ ไม่ได้ รับ ใบ จ้างจอง ที่ดินตาม ฟ้อง จึง ไม่ได้ เกิดจาก
การกระทำ ละเมิด ของ จำเลย และ การกระทำ ของจำเลย ก็ มิได้ เป็น การ โต้แย้ง สิทธิ โจทก์ จึง
ไม่มี อำนาจฟ้อง จำเลยขอให้ ศาล พิจารณายก ฟ้องศาลชั้นต้น พิจารณายก ฟ้องโจทก์ อุทธรณ์
และ ยื่น คำร้องขอ อนุญาต ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อศาลฎีกา ศาลชั้นต้น พิจารณา แล้ว เห็นว่า
เป็น อุทธรณ์ เฉพาะ ปัญหาข้อกฎหมาย และ จำเลย อุทธรณ์ มิได้ คัดค้าน คำร้อง ดังกล่าว จึง มี
คำสั่งอนุญาต ให้ โจทก์ ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อ ศาลฎีกา ได้ ตาม ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา
ความ แพ่ง มาตรา 223 ทวิศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "โจทก์ อุทธรณ์ เฉพาะ ปัญหาข้อกฎหมาย ว่าคดี นี้
ภาระ การ พิสูจน์ ตก แก่ จำเลย เนื่องจาก โจทก์ ฟ้อง ว่า โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท
จำเลย ให้การ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น ป่าช้าสาธารณะ เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดย ที่

ที่ดินพิพาท ไม่มีเอกสารสิทธิ ซึ่ง โจทก์ ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน ที่ดินพิพาท ดังนั้นโจทก์ จึง ได้รับ ประโยชน์ จาก ข้อสันนิษฐาน ของ กฎหมาย เป็น คุณ แก่ โจทก์ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367, 1369 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 84(2) เมื่อ จำเลย สืบไม่ได้ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน โจทก์ จึง มีสิทธิครอบครอง ใน ที่พิพาท พิเคราะห์ แล้ว คดี นี้ โจทก์ กล่าวอ้าง ว่า โจทก์ครอบครอง ที่ดินพิพาท โจทก์ จึง มีสิทธิ ครอบครอง ขอให้ ศาล สั่ง แสดงว่า ที่ดินพิพาท เป็น ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลย ให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่ ที่ดินของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะ มีสิทธิ ครอบครอง เพราะ ที่ดินพิพาท เป็น ส่วน หนึ่งของ ที่ดิน สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน แม้ โจทก์ จะ เข้า ไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ นาน เท่าใด ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดินแปลง ดังกล่าว ได้ ศาลฎีกา เห็นว่า ตาม พ้อง ของ โจทก์ ที่ อ้างว่า โจทก์มีสิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท และ ขอให้ ศาล สั่ง แสดง ว่า ที่ดินพิพาทเป็น ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์คำฟ้อง ของ โจทก์ ดังกล่าว จึง เท่ากับ อ้างว่า โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองใน ที่ดินพิพาท หรือ อีก นัย หนึ่ง ที่ดินพิพาท เป็น ของ โจทก์ เมื่อ จำเลยให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่ เป็น ที่ดิน ของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะมีสิทธิ ครอบครอง เพราะ เป็น ที่ดิน สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ร่วมกัน และ ที่พิพาท เป็น ที่ดิน ไม่มี หนังสือสำคัญ แสดง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้น โจทก์ จึง มี หน้าที่ ตาม กฎหมาย ที่ จะ ต้อง นำสืบ ให้ได้ความ ว่า ที่พิพาท เป็น ของ โจทก์ และ โดย ที่ จำเลย เป็น เจ้าพนักงานของรัฐ ที่ มีอำนาจ หน้าที่ ดูแล สาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ จะ ปรากฏว่า โจทก์ ได้ ครอบครอง ที่ดินพิพาท อยู่ ก็ ไม่ได้ ประโยชน์ จาก ข้อสันนิษฐานเพราะ โจทก์ จะ ยก เอาการ ครอบครอง ขึ้น ยัน ต่อ รัฐ ได้ ต่อเมื่อ โจทก์ได้ สิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท มา โดยชอบ ตาม วิธีการ ที่ กฎหมาย กำหนดและ กฎหมาย บัญญัติ รับรอง คุ้มครอง สิทธิ ครอบครอง นั้น ไว้ ด้วย ที่ศาลชั้นต้น วินิจฉัย ว่า โจทก์ มี ภาระ การ พิสูจน์ ว่า ที่ดินพิพาท เป็นของ โจทก์ ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณะ จึง ชอบแล้ว อุทธรณ์ ของ โจทก์ ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน ควบบับยกฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 7/2539นาย บุ เบ้าเพชรโจทก์นาย นพพร จันทรง ใน ฐานะ นายอำเภอ วารินชำราบจำเลย ป.พ.พ. ม. 1367, ม. 1369 ป.วิ.พ. ม. 84โจทก์ฟ้องว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทและ ขอให้ศาลสั่งแสดงว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินโจทก์มีสิทธิครอบครองไม่ใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของโจทก์เพราะเป็นที่ดินสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ ร่วมกันโจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์และโดยที่จำเลยเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มี อำนาจหน้าที่ดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดินแม้โจทก์ได้ครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก็ไม่ ได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานโจทก์ ฟ้อง และ แก้ไข คำฟ้อง ว่า โจทก์ เป็น ผู้ครอบครอง ที่ดินตั้ง อยู่ ที่ บ้าน หนองสะโน หมู่ ที่ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ ประมาณ 15 ไร่ มี อาณาเขตติดต่อ ตาม แผนที่ สงเขป ท้ายฟ้อง ที่ดิน แปลง ดังกล่าว โจทก์ รับมรดกมาจาก บิดา มารดา และ ครอบครอง สืบ สิทธิ ติดต่อกัน มา เป็น เวลา ประมาณ 60 ปี แล้ว โดย โจทก์ ได้ เข้า ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าวตั้งแต่ ปี 2508 ต่อมา ทางราชการ ได้ ออก ใบ ภ.บ.ท. 5 สำหรับ ที่ดินที่ จะ ต้อง เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ โจทก์ ไว้ เป็น หลักฐาน และโจทก์ ได้เสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ให้ แก่ ทางราชการ ตลอดมา ต่อมา อำเภอ วารินชำราบ ได้ มี ประกาศ ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 ให้ ประชาชน ที่ มี ความ ประสงค์ จะ ขอ จ้างจอง ที่ดิน เพื่อ ประกอบการ ทำนา หา เลี้ยงชีพใน ที่ดิน บ้าน หนองสะโน ยื่น เรื่องราว ขอ

จับจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ ทาง สำนักงาน ที่ดิน อำเภอวารินชำราบ โจทก์ได้ไป ยื่น เรื่องราว ขอ
จับจอง ที่ดิน ดังกล่าว ต่อ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หลังจาก ที่ เจ้าหน้าที่รังวัด สำนักงาน ที่ดิน ได้
ทำการ รังวัด ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จับจองไว้ แล้ว ได้ มี ชาวบ้าน ไป ร้องเรียน ต่อ นายอำเภอ
วารินชำราบ เกี่ยวกับ เรื่อง ที่ดิน ที่ โจทก์ ขอ จับจองไว้ ต่อมา วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534อำเภอ
วารินชำราบ ได้ นำ เสา ไม้ มา ปัก ลง ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ ได้ ขอ จับจองไว้ และมี ป้าย เขียน ไว้ ว่า
"ที่สาธารณประโยชน์ ห้าม บุกรุก " การกระทำดังกล่าว ของ ทางราชการ อำเภอวารินชำราบ ทำให้
โจทก์ ได้รับ ความเสียหาย ไม่สามารถ จะ ได้รับ ใบจอง จึง ขอให้ ศาล พิพากษา ว่า ที่ดิน ตาม พ้อง
เป็นที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์ ให้ จำเลยรื้อถอน ป้าย ที่ ได้
นำ มา ปัก ลง ไว้ ใน ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองและ ให้ จำเลย ออก ใบจอง ที่ดิน ดังกล่าว
ตาม พ้อง ให้ แก่ โจทก์จำเลย ให้การ ว่า ที่ดิน ตาม พ้อง เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ที่ดิน สาธารณะที่
ประชาชน หมู่ที่ 6 และ 7 ตำบล ท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ใช้ ประโยชน์
ร่วมกัน โดยใช้ เป็น ที่ เฒ่า และ ฝั่ง ศพ และทางราชการ ได้ ขึ้น ทะเบียน เป็น ที่สาธารณะ ไว้ เป็น
หลักฐาน ตั้งแต่ปี 2469 ดังนั้น แม้ โจทก์ จะ บุกรุก เข้า ไป ยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์นาน
เท่าใด โจทก์ ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดิน แปลง ดังกล่าว ได้ ในขณะ เกิดเหตุ จำเลย รับ ราชการ ใน
ตำแหน่ง นายอำเภอวารินชำราบ ซึ่ง เป็น เจ้าพนักงาน ตาม กฎหมาย มีอำนาจ หน้าที่ ที่ จะ ต้อง
คอย ตรวจตรารักษา ที่ดิน อันเป็น สาธารณประโยชน์ ของ แผ่นดิน ไม่ให้ ผู้ใด เบียดบังเอาไป เป็น
ประโยชน์ ส่วนตัว เมื่อ ปรากฏว่า โจทก์ ได้ นำ เจ้าหน้าที่รังวัด ที่ดิน ไป รังวัด เพื่อ ขอ จับจอง ใน
ที่ดิน ดังกล่าว ซึ่ง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และมี ชาวบ้าน ใน พื้นที่ มา ร้อง คัดค้าน
ไว้จำเลย ใน ฐานะ เจ้าพนักงาน มีอำนาจ หน้าที่ ดังกล่าว จึง ได้ นำ ป้าย ไปปัก แสดง ให้ ทราบ ว่า
ที่ดิน ตาม พ้อง นั้น เป็น ที่สาธารณะ ห้าม มิให้ ผู้ใดบุกรุก อันเป็น การ ปฏิบัติ ราชการ ตาม อำนาจ
หน้าที่ และ ระเบียบ แบบ แผนของ ทางราชการ โดยสุจริต และ ไม่มี เจตนา ที่ จะ ก่อ ให้ เกิด
ความเสียหายแก่ โจทก์ แต่อย่างใด ดังนั้น การ ที่ โจทก์ ไม่ได้ รับ ใบ จับจอง ที่ดินตาม พ้อง จึง
ไม่ได้ เกิดจาก การกระทำ ละเมิด ของ จำเลย และการกระทำ ของจำเลย ก็ มิได้ เป็น การ โต้แย้ง
สิทธิ โจทก์ จึง ไม่มี อำนาจฟ้อง จำเลยขอให้ ศาล พิพากษายก ฟ้องศาลชั้นต้น พิพากษายก
ฟ้องโจทก์ อุทธรณ์ และ ยื่น คำร้องขอ อนุญาต ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อศาลฎีกา ศาลชั้นต้น
พิจารณา แล้ว เห็นว่า เป็น อุทธรณ์ เฉพาะ ปัญหาข้อกฎหมาย และ จำเลย อุทธรณ์ มิได้ คัดค้าน
คำร้อง ดังกล่าว จึง มี คำสั่งอนุญาต ให้ โจทก์ ยื่น อุทธรณ์ โดยตรง ต่อ ศาลฎีกา ได้ ตาม ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณา ความ แพ่ง มาตรา 223 ทวิศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "โจทก์ อุทธรณ์ เฉพาะ
ปัญหาข้อกฎหมาย ว่าคดี นี้ ภาระ การ พิสูจน์ ตก แก่ จำเลย เนื่องจาก โจทก์ ฟ้อง ว่า โจทก์ มีสิทธิ
ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท จำเลย ให้การ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น ป่าช้าสาธารณะ เป็น สาธารณสมบัติ
ของแผ่นดิน โดย ที่ ที่ดินพิพาท ไม่มีเอกสารสิทธิ ซึ่ง โจทก์ ครอบครอง ทำประโยชน์ ใน
ที่ดินพิพาท ดังนั้นโจทก์ จึง ได้รับ ประโยชน์ จาก ข้อสันนิษฐาน ของ กฎหมาย เป็น คุณ แก่
โจทก์ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367, 1369 ประกอบประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(2) เมื่อ จำเลย สืบไม่ได้ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น สาธารณสมบัติของ
แผ่นดิน โจทก์ จึง มีสิทธิครอบครอง ใน ที่พิพาท พิเคราะห์ แล้ว คดี นี้ โจทก์ กล่าวอ้าง ว่า โจทก์
ครอบครอง ที่ดินพิพาท โจทก์ จึง มีสิทธิ ครอบครอง ขอให้ ศาล สั่ง แสดงว่า ที่ดินพิพาท เป็น ที่ดิน
ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลย ให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่
ที่ดินของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะ มีสิทธิ ครอบครอง เพราะ ที่ดินพิพาท เป็น ส่วน หนึ่งของ ที่ดิน

สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ ร่วมกัน แม้ โจทก์ จะ เข้า ไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ นาน เท่าใด ก็ ไม่อาจ อ้าง สิทธิ ใน ที่ดินแปลง ดังกล่าว ได้ ศาลฎีกา เห็นว่า ตาม พ้อง ของ โจทก์ ที่ อ้างว่า โจทก์มีสิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท และ ขอให้ ศาล สั่ง แสดง ว่า ที่ดินพิพาทเป็น ที่ดิน ที่ โจทก์ มีสิทธิ ครอบครอง ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณประโยชน์คำฟ้อง ของ โจทก์ ดังกล่าว จึง เท่ากับ อ้างว่า โจทก์ มีสิทธิ ครอบครองใน ที่ดินพิพาท หรือ อีก นัย หนึ่ง ที่ดินพิพาท เป็น ของ โจทก์ เมื่อ จำเลยให้การ ต่อสู้ ว่า ที่ดินพิพาท ไม่ใช่ เป็น ที่ดิน ของ โจทก์ ที่ โจทก์ จะมีสิทธิ ครอบครอง เพราะ เป็น ที่ดิน สาธารณะ ที่ ประชาชน ใช้ ประโยชน์ร่วมกัน และ ที่พิพาท เป็น ที่ดิน ไม่มี หนังสือสำคัญ แสดง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้น โจทก์ จึง มี หน้าที่ ตาม กฎหมาย ที่ จะ ต้อง นำสืบ ให้ได้ความ ว่า ที่พิพาท เป็น ของ โจทก์ และ โดย ที่ จำเลย เป็น เจ้าพนักงานของรัฐ ที่ มีอำนาจ หน้าที่ ดูแล สาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ จะ ปรากฏว่า โจทก์ ได้ ครอบครอง ที่ดินพิพาท อยู่ ก็ ไม่ได้ ประโยชน์ จาก ข้อเสนอฐานเพราะ โจทก์ จะ ยก เอาการ ครอบครอง ขึ้น ยัน ต่อ รัฐ ได้ ต่อเมื่อ โจทก์ได้ สิทธิ ครอบครอง ใน ที่ดินพิพาท มา โดยชอบ ตาม วิธีการ ที่ กฎหมาย กำหนดและ กฎหมาย บัญญัติ รับรอง คุ้มครอง สิทธิ ครอบครอง นั้น ไว้ ด้วย ที่ศาลชั้นต้น วินิจฉัย ว่า โจทก์ มี ภาระ การ พิสูจน์ ว่า ที่ดินพิพาท เป็นของ โจทก์ ไม่ใช่ ที่ดิน สาธารณะ จึง ชอบแล้ว อุทธรณ์ ของ โจทก์ ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน

องค์คณะ

อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ · สุทธิ นิธิโรจน์ · สมพล สัตยาอภิธาน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/7/2539>